

REPETYTORIUM

Temat: Temat: Akty prawodawcze: rozporządzenia - istota, charakter prawny, dyrektywy - istota, charakter prawny, decyzje - istota, charakter prawny.

Rozporządzenie ma zasięg ogólny (ogólną moc wiążącą), tzn. obowiązek stosowania zawartych w nim norm prawnych dotyczy zarówno państw (w tym ich instytucji, włącznie z sądami), jak i jednostek (osób fizycznych i prawnych), których dotyczy określona w tym akcie sytuacja. Obowiązuje w całości we wszystkich państwach członkowskich. Jest stosowane wprost (bezpośrednio), co oznacza, że, co do zasady, nie wymaga dodatkowych zabiegów wdrażających je do prawa krajowego. Na przepisy rozporządzeń można się powoływać przed organami administracyjnymi i sądowymi państw członkowskich na równi z przepisami prawa krajowego. W sytuacji gdy prawo krajowe jest sprzeczne z przepisami danego rozporządzenia, przepisy rozporządzenia mają pierwszeństwo stosowania przed prawem krajowym. Obowiązek uchylecia kolidującej z prawem unijnym normy prawa krajowego spoczywa na państwie członkowskim UE¹. Rozporządzenie jest stosowane najczęściej w tych dziedzinach funkcjonowania UE, w których uzasadnione jest pełne ujednolicenie prawa państw członkowskich – np. Wspólna Polityka Rolna, polityka handlowa, transportowa, polityka konkurencji. Dyrektywa wiąże wyłącznie państwa członkowskie, i tylko te, do których jest skierowana. Nie są natomiast adresatami dyrektywy inne podmioty prawa (w tym jednostki: osoby fizyczne i prawne). Zgodnie z art. 288 ust. 3 TFUE dyrektywa wiąże co do określonego celu, pozostawiając państwom członkowskim pewien zakres swobody co do wyboru form i środków jego realizacji. Inaczej niż w przypadku rozporządzenia, przepisy dyrektywy nie są bezpośrednio stosowane. Państwa członkowskie – w celu wykonania dyrektywy – zobowiązane są do wydania przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych mających na celu jej wdrożenie². Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie stanowi poprawnego wdrożenia dyrektywy samo jej stosowanie w ramach praktyki administracyjnej. Dyrektywa określa termin wdrożenia do porządków prawnych państw członkowskich. Z reguły jest to okres od 1 do 3 lat od uchwalenia dyrektywy. Pozwala ona – w odróżnieniu od rozporządzenia – zachować pewien stopień swobody przez państwa członkowskie przy podejmowaniu konkretnych środków do jej implementacji. Ten instrument prawny pozwala również na poszanowanie odrębności krajowych porządków prawnych. W tym zakresie

¹ J. Barcik, A. Wentkowska, Prawo Unii Europejskiej, Warszawa 2014, s. 224-225.

² Ibidem.

dyrektywy są instrumentem harmonizacji prawa państw członkowskich, a nie jego ujednolicania³.

Dyrektywy stosowane są w szczególności w takich dziedzinach prawa UE, jak rynek wewnętrzny, polityka socjalna, ochrona środowiska. Mimo iż dyrektywy nie mają, co do zasady, waloru bezpośredniej skuteczności w porządkach prawnych państw członkowskich, Trybunał Sprawiedliwości uznał ich bezpośrednią skuteczność w wyjątkowych przypadkach. Osoba fizyczna lub prawna może, w celu ochrony swego interesu, powołać się wobec państwa bezpośrednio na postanowienia dyrektywy, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki: dyrektywa nie została wdrożona w terminie lub została wdrożona w sposób nieprawidłowy lub niepełny oraz stosowne postanowienia dyrektywy są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne co do treści. Jednak dyrektywa nie ma bezpośredniej skuteczności horyzontalnej (nie można się powoływać na postanowienia dyrektywy wobec osób fizycznych i prawnych). Tak więc bezpośrednia skuteczność dyrektywy dotyczy tylko stosunku obywatela do państwa (bezpśrednia skuteczność wertykalna) i wyłącznie sytuacji korzystnych dla obywatela. Decyzja Zgodnie z art. 288 ust. 4 TFUE decyzja obowiązuje w całości tych, do których jest adresowana. Jest ona instrumentem prawnym stosowanym w konkretnych przypadkach. Decyzja może mieć charakter indywidualny – skierowana jest wówczas do wskazanego adresata. Adresatami decyzji mogą być zarówno państwa członkowskie, jak i jednostki (osoby fizyczne i prawne). Instytucje UE mają również możliwość wydawania decyzji niewskazujących adresatów. W porządkach prawnych państw członkowskich decyzji indywidualnej odpowiadają akty administracyjne. Decyzje stosuje się często w prawie konkurencji, polityce handlowej, w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Unii Gospodarczej i Walutowej⁴.

³ J. Maliszewska-Nienartowicz, System instytucjonalny i prawny Unii Europejskiej, Toruń 2010, s.279-282

⁴ Ibidem, s. 283-284.

REPETYTORIUM

Temat: Organy doradcze UE: Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów oraz europejskie instytucje finansowe

Unia Gospodarcza i Walutowa składa się z dwóch elementów: unii gospodarczej i unii walutowej. Unia gospodarcza opiera się na ścisłej koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich, rynku wewnętrznym i poszanowaniu zasady wolność konkurencji. Z kolei unia walutowa polega na wprowadzeniu jednej waluty euro, jak również na określeniu oraz wprowadzeniu jednolitej polityki pieniężnej i wymiany walut, których głównym celem jest utrzymanie stabilności cen.

Europejski Bank Centralny (EBC) zarządza euro oraz ustala ramy polityki gospodarczej i pieniężnej UE i ją realizuje. Głównym celem EBC jest utrzymywanie stabilności cen i tym samym wspieranie zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

EBC ustala stopy procentowe dla pożyczek udzielanych bankom komercyjnym w krajach strefy euro, a tym samym wpływa na podaż pieniądza i inflację.

- Zarządza rezerwami walutowymi strefy euro oraz sprzedają lub zakupem walut, aby utrzymać równowagę kursów wymiany.
- Pomaga organom krajowym w sprawowaniu odpowiedniego nadzoru nad rynkami i instytucjami finansowymi oraz w zapewnieniu sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych.
- Zapewnia bezpieczeństwo i dobrą kondycję europejskiego systemu bankowego.
- Zezwala krajom strefy euro na emisję banknotów euro.
- Monitoruje trendy cenowe i ocenia związane z nimi ryzyko dla stabilności cen.

Skład

Prezes EBC reprezentuje bank na spotkaniach wysokiego szczebla w ramach UE i na poziomie międzynarodowym. Europejski Bank Centralny posiada trzy organy decyzyjne:

- Rada Prezesów – główny organ decyzyjny. W jej skład wchodzi Zarząd (zob. poniżej) i prezesi banków centralnych krajów strefy euro.
- Zarząd – nadzoruje bieżące zarządzanie EBC. Składa się z prezesa, wiceprezesa oraz czterech innych członków mianowanych na ośmioletnią kadencję przez szefów państw strefy euro.
- Rada Ogólna – wspomaga działania koordynacyjne i doradcze EBC. W jej skład wchodzi prezes i wiceprezes EBC oraz prezesi banków centralnych wszystkich państw UE.

EBC współpracuje z krajowymi bankami centralnymi wszystkich państw UE. Wszystkie one tworzą Europejski System Banków Centralnych.

EBC koordynuje współpracę między bankami centralnymi w strefie euro. Współpracę tą określa się mianem „Eurosystemu”.

Zadania organów zarządzających:

- Rada Prezesów – dokonuje oceny rozwoju sytuacji ekonomicznej i pieniężnej, wytycza politykę pieniężną strefy euro i ustala stopy procentowe, po których banki komercyjne mogą uzyskać pożyczki z EBC.
- Zarząd – odpowiada za wdrażanie polityki pieniężnej, bieżącą działalność banku, przygotowywanie posiedzeń Rady Prezesów, a także za wykonywanie pewnych kompetencji przekazanych mu przez Radę Prezesów.
- Rada Ogólna – wspomaga działania koordynacyjne i doradcze EBC oraz pomaga w przygotowywaniu przystąpienia nowych państw do strefy euro.

Komitet Regionów jest **organem doradczym** UE złożonym z wybranych na szczeblu lokalnym i regionalnym przedstawicieli ze wszystkich 28 państw członkowskich. Za pośrednictwem Komitetu Regionów mają oni możliwość wymiany opinii na temat aktów prawnych UE, które mają bezpośredni wpływ na regiony i miasta. Komitet składa się z **wybranych w drodze wyborów przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych**. Każdy kraj wyznacza swoich członków, którzy są mianowani na odnawialną pięcioletnią kadencję przez Radę UE. Liczba członków z poszczególnych państw zależy od liczby ludności danego kraju.

Członkowie z jednego kraju tworzą delegację krajową, która odzwierciedla polityczną, geograficzną, regionalną i lokalną sytuację danego kraju.

Każdy członek może być również członkiem grupy politycznej w ramach Komitetu Regionów. Obecnie w Komitecie Regionów działa pięć grup politycznych reprezentujących szereg poglądów politycznych:

Europejska Partia Ludowa (PPE), Partia Europejskich Socjalistów (PES), Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy (ALDE), Przymierze Europejskie (EA) oraz Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy (EKR). Członkowie mogą również zdecydować, że nie będą należeć do żadnego ugrupowania (członkowskie niezrzeszeni). Komitet Regionów wyznacza spośród swoich członków przewodniczącego na okres dwóch i pół roku.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) jest organem doradczym UE, reprezentującym organizacje pracowników i pracodawców oraz inne grupy interesu. EKES wydaje opinie na temat spraw UE skierowane do Komisji Europejskiej, Rady UE

i Parlamentu Europejskiego. Jest swego rodzaju łącznikiem między podejmującymi decyzje instytucjami europejskimi a obywatelami UE. EKES ma trzy główne zadania:

- Stara się dopilnować, by polityki UE i przepisy unijne były lepiej powiązane z konkretną rzeczywistością gospodarczą i społeczną i tym samym zapewnić konsensus służący interesowi ogólnemu.
- Wspiera społeczeństwo europejskie cechujące się wyższym poziomem uczestnictwa poprzez prowadzenie dialogu z organizacjami pracowników i pracodawców oraz innymi grupami interesu.
- Działa na rzecz wartości, na których opiera się integracja europejska, i propaguje demokrację uczestniczącą oraz rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

REPETYTORIUM

TEMAT: Podział kompetencji między UE a jej państwa członkowskie. Kategorie i dziedziny kompetencji.

Podział kompetencji między UE a jej państwa członkowskie. Kategorie i dziedziny kompetencji.

Unia Europejska działa w oparciu o zasadę kompetencji przyznanych. Art. 13 ust. 2 TUE stanowi, że „Każda instytucja działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Traktatów zgodnie z procedurami na warunkach w celach w nich określonych (...)”. Możliwość działania instytucji UE uzależniona jest od istnienia wyraźnego upoważnienia traktatowego. W razie jego braku, instytucja nie posiada kompetencji do podejmowania działań¹.

Granice kompetencji Unii Europejskiej wyznacza zatem zasada przyznania, która stanowi, że tylko dzięki władzy suwerennej państwa mają możliwość przeniesienia na rzecz UE części swoich kompetencji. Ich wykonanie podlega zasadom pomocniczości. Traktat z Lizbony po raz pierwszy wprowadził wyraźny podział kompetencji na wyłączne, dzielone i koordynujące. Jeśli traktaty przyznają Unii wyłączne kompetencje w określonej dziedzinie, jedynie UE może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast państwa członkowskie mogą to czynić wyłącznie z upoważnienia UE lub w celu wykonania aktów UE. UE ma wyłączne kompetencje w takich dziedzinach:

- 1.unia celna,
- 2.ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego,
- 3.polityka pieniężna w odniesieniu do państw członkowskich strefy euro,
- 4.zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa,
5. wspólna polityka handlowa.

Unia Europejska ma też wyłączne uprawnienia do zawierania umów międzynarodowych, jeśli ich zawarcie zostało przewidziane w akcie prawodawczym UE lub jest niezbędne do funkcjonowania UE lub w obszarze, w jakim ich zawarcie może wpływać na wspólne zasady².

Kompetencje dzielone mają zastosowanie, jeśli traktaty przyznają UE kompetencję dzieloną z państwami członkowskimi, UE i państwa członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować akty prawnie wiążące w tej dziedzinie. Państwa członkowskie wykonują

¹ J. Barcik, A. Wentkowska, Prawo Unii Europejskiej, Warszawa 2014, s. 122.

² B. Hołyst, Wielka encyklopedia prawa. Prawo Unii Europejskiej, t. III, Warszawa 2014, s. 116.

kompetencje w zakresie w jakim Unia nie wykonała swoich kompetencji. Kompetencje dzielone między UE a państwa członkowskie obejmują większość obszarów integracyjnych.

Są to:

- rynek wewnętrzny,
- polityka społeczna,
- spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,
- rolnictwo i rybołówstwo,
- środowisko naturalne,
- ochrona konsumentów,
- transport,
- sieci transeuropejskie,
- energia,
- przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości
- wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego³.

Na podstawie art. 6 Traktatu o funkcjonowaniu UE, Unia ma kompetencje do prowadzenia działań mających na celu wspieranie, koordynowanie lub uzupełnianie działań państw członkowskich określonych dziedzinach. Działania te nie mogą jednak zastępować kompetencji państw członkowskich tych dziedzinach. Przyjmowane w tym obszarze prawnie wiążące akty UE nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych w państwach członkowskich, ani tym bardziej do ich ujednolicenia. Do dziedzin działań wspierających, koordynujących lub uzupełniających należą:

- ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego
- przemysł,
- kultura,
- turystyka,
- edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport,
- ochrona ludności,
- współpraca administracyjna⁴.

³ Ibidem.

⁴ J. Barcik, A. Wentkowska, Prawo... op.cit., s. 212.

REPETYTORIUM

Temat: Pojęcie źródeł prawa UE. Acquiscommunautaire. Hierarchia źródeł prawa w systemie prawnym UE.

Acquiscommunautaire – pojęcie. Pojęcie i klasyfikacja prawa Unii Europejskiej.

Analiza tematu wymaga przyjęcia pewnych założeń terminologicznych w odniesieniu do pojęć występujących w prawie i polityce UE. Słowo *acqius*, zaczerpnięte z języka francuskiego może być rozumiane jako forma imiesłowu biernego od czasownika *acquerir* oznaczającego nabywać, zdobywać, zyskiwać, jak również jako forma rzeczownika oznaczającego nabywanie, zdobywanie, uzyskiwanie. W konsekwencji słowo *acquis* można rozumieć jako coś, co zostało już osiągnięte, ale nadal się rozwija. Istnienie *acqiuscommunautaire* jest od dawna niekwestionowane przez europejską doktrynę prawną¹. Termin *acqiuscommunautaire* w sensie szerokim oznacza zatem całokształt dorobku prawnego Unii Europejskiej. W dosłownym brzmieniu oznacza dorobek wspólnotowy, jednakże obejmuje cały system prawny UE. Obejmuje zarówno spuścizną Wspólnot Europejskich (EWG, EWEA, EWWiS), jak i dorobek UE. Jest terminem prawnym jednak traktaty nie definiują jego znaczenia².

O powszechności określenia *acqiuscommunautaire* świadczy między innymi fakt, że wyrażenie to używane jest swojej skróconej formie polegającej na pomijaniu drugiego członu wyrażenia. Równocześnie pojawiają się różnego rodzaju kombinacje słowne z użyciem słowa *acquis*, jak np. *acquis UE* lub *acquis Unii*³.

Każde państwo przystępujące do UE jest zobowiązane przyjąć *acqiuscommunautaire* w całości. Największe znaczenie ma podział *acqiuscommunautaire* na prawo pierwotne i prawo pochodne (wtórne). W prawie pierwotnym wyróżniamy: traktaty założycielskie, reformujące i akcesyjne, a w prawie pochodnym akty prawodawcze, nieprawodawcze, instrumenty Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz akty o charakterze niewiążącym⁴.

Zauważyć należy, iż kwestia hierarchii źródeł prawa w systemie prawnym UE jest przedmiotem pewnego sporu w doktrynie. Generalnie można przyjąć, iż najwyżej znajdują się

¹ S. Majkowska-Szulc, *Polskie *acqiusconstitutionnel* wobec *acqiuscommunautaire**, [w:] *Prawo Unii Europejskiej a prawo konstytucyjne państw członkowskich*, red. S. Dudzik, N. Półtorak, Warszawa 2013, s.166.

² A. Szachoń, *Źródła prawa Unii Europejskiej*, [w:] *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, red. A. Kuś, Lublin 2010, s. 167.

³ S. Majkowska-Szolc, *op. cit.*, s. 166-167.

⁴ A. Szachoń, *op. cit.*, s. 168.

zasady prawa, które wywodzą się z prawa międzynarodowego i tradycji prawnych państw członkowskich. następnie wymienić należy wspomniane wyżej prawo pierwotne, do których znajduje zastosowanie zasada *lex posterior derogat legi priori*. Do prawa pierwotnego należy też Karta Praw Podstawowych UE, której Traktat z Lizbony nadał taką samą moc jak traktatom. Dalej kolejno mamy umowy międzynarodowe zawierane przez UE z innymi podmiotami stosunków międzynarodowych. Niżej znajdują się akty prawodawcze, jako najwyższe akty prawa pochodnego oraz pozostałe akty prawa pochodnego w/w. Poza tym instrumenty Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz prawo niewiążące. Wydaje się, że hierarchię zamyka orzecznictwo TSUE, aczkolwiek dopóki wiążące akty prawne UE jednoznacznie nie określą kwestii hierarchiczności źródeł prawa UE będą występować spory w doktrynie⁵.

⁵ Ibidem, s. 199-170.

REPETYTORIUM

Temat: Temat: Stanowienie prawa Unii Europejskiej – procedury legislacyjne oraz publikacja aktów prawnych i ich wejście w życie.

W tworzenie prawa (pochodnego) UE zaangażowane są, co do zasady, trzy instytucje: Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski i Komisja Europejska. Można wyróżnić dwie podstawowe procedury przyjmowania aktów prawodawczych: zwykłą procedurę prawodawczą: polega ona na przyjęciu aktu prawodawczego wspólnie przez Parlament Europejski i Radę. W ramach tej procedury inicjatywa prawodawcza leży w kompetencji Komisji Europejskiej (procedura ta jest zbliżona do dawnej procedury współdecydowania) oraz specjalną procedurę prawodawczą: akt prawodawczy przyjmowany jest przez Parlament Europejski z udziałem Rady lub przez Radę z udziałem Parlamentu Europejskiego (chodzi tu więc w zasadzie o inne procedury niż zwykła procedura prawodawcza). W wyniku zastosowania tzw. procedury kładki Rada Europejska może w określonej dziedzinie zastąpić specjalną procedurę prawodawczą zwykłą procedurę prawodawczą.

Zwykła procedura prawodawcza została wprowadzona do procesu stanowienia prawa na mocy Traktatu z Lizbony. Jest ona nieznacznie zmodyfikowaną, dawną procedurą współdecydowania. Procedura dzieli uprawnienia legislacyjne w równym stopniu między Parlament i Radę UE, dając zarówno Parlamentowi, jak i Radzie prawo odrzucenia sformułowanej przez Komisję propozycji legislacyjnej. W przypadku niemożności wypracowania wspólnego stanowiska Parlamentu, Komisji i Rady UE przewodniczący Rady, w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, zwołuje posiedzenie Komitetu Pojednawczego, którego prace mogą się zakończyć zawarciem kompromisu lub odrzuceniem aktu prawnego. Przebieg zwykłej procedury prawodawczej określa art. 294 TFUE. Komisja Europejska przedstawia projekt aktu prawnego Parlamentowi i Radzie UE. Parlament uchwała stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Radzie. Wówczas Rada UE, stanowiąc kwalifikowaną większością głosów, może w pierwszym czytaniu: przyjąć proponowany akt prawny, zatwierdzając stanowisko Parlamentu, przyjąć własne stanowisko, jeżeli nie akceptuje stanowiska Parlamentu; stanowisko Rady kierowane jest do Parlamentu (drugie czytanie), wraz z jego uzasadnieniem. Komisja informuje Parlament o swoim stanowisku. Parlament Europejski ma od tego momentu trzy miesiące na podjęcie decyzji. W tym czasie: jeśli nie podejmie żadnej decyzji lub zaakceptuje stanowisko Rady UE z pierwszego czytania, to może ona przyjąć dany akt, zgodnie ze swoim stanowiskiem, jeśli, działając większością głosów, Parlament odrzuci stanowisko Rady UE w pierwszym czytaniu,

akt uznaje się za nieprzyjęty, bowiem Rada UE nie ma już prawa do ponownego przedłożenia aktu w przypadku zawetowania go przez Parlament, jeśli Parlament zgłosi poprawki do stanowiska Rady UE z pierwszego czytania większością głosów, to zmieniony tekst projektu aktu jest przekazywany Radzie i Komisji, które wydają opinię co do poprawek. Jeśli w ciągu kolejnych trzech miesięcy od przekazania jej sprawy, Rada UE kwalifikowaną większością głosów przyjmie zmiany zaproponowane przez Parlament, akt prawny uważa się za przyjęty. Aby przyjąć poprawki, które otrzymały negatywną opinię Komisji Europejskiej, Rada UE musi działać jednomyślnie.

W przypadku gdy Rada UE ustosunkuje się negatywnie do proponowanych przez Parlament poprawek, przewodniczący Rady, w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu, zwołuje w ciągu sześciu tygodni posiedzenie Komitetu Pojednawczego. W jego skład wchodzi członkowie Rady UE lub ich przedstawiciele oraz, w tej samej liczbie, przedstawiciele Parlamentu Europejskiego. Zadaniem Komitetu Pojednawczego jest osiągnięcie porozumienia między Radą UE i Parlamentem Europejskim co do wspólnego tekstu przygotowywanego aktu prawnego. W pracach Komitetu Pojednawczego uczestniczy także Komisja Europejska. Podejmuje ona wszelkie działania na rzecz pogodzenia stanowisk Rady UE i Parlamentu Europejskiego. Jeżeli w ciągu sześciu tygodni od zwołania Komitetu zatwierdzi on wspólny tekst, to Parlament większością oddanych głosów (trzecie czytanie) i Rada UE kwalifikowaną większością głosów przyjmują dany akt, zgodnie z uzgodnionym przez Komitet Pojednawczy tekstem. Jeśli którakolwiek z tych instytucji nie zatwierdzi w terminie sześciu tygodni proponowanego aktu, uznaje się go za nieprzyjęty. Ustalony terminy trzech miesięcy i sześciu tygodni mogą zostać przedłużone maksymalnie o miesiąc i dwa tygodnie, z inicjatywy Parlamentu lub Rady UE.